

**RASSISMI JA SALLIMATUSE VASTU
VÕITLEMISE EUROOPA KOMISJON**

**ECRI ÜLDSTRATEEGIA SOOVITUS
NR 1:**

**VÕITLUS RASSISMI,
KSENOFOOBIA, ANTISEMITISMI
JA SALLIMATUSE VASTU**

Strasbourg, 4 oktoober 1996

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Külastage meie kodulehekülge: www.coe.int/ecri

Rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjon (ECRI),

viidates Euroopa Nõukogu liikmesriikide riigipeade ja valitsusjuhtide tippkohtumisel Viinis 8.-9. oktoobril 1993 vastuvõetud deklaratsioonile,

juhtides tähelepanu, et nimetatud deklaratsiooni rassismi-, ksenofoobia-, antisemitismi- ja sallimatusevastane tegevuskava kohustab Ministrite Komiteed looma rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni, kes on muu hulgas volitatud andma liikmesriikidele üldstrateegia soovitusi;

meeles pidades ettepanekuid, mis sisalduvad soovitusel nr 1275 võitluseks rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu, mille Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee võttis vastu 28. juunil 1995;

olles veendunud, et tõhus rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse tõrjumine nõuab pidevaid jõupingutusi ja õiget lähenemist, mitmete üksteist täiendavate, kindlustavate ning kõiki eluvaldkondi hõlmavate meetmete kasutamist;

tunnustades liikmesriikide sotsiaalset, majanduslikku ja juriidilist mitmekesisust ning seda mitmekesisust silmas pidades vajadust kasutada eri meetmeid;

teadvustades, et rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu ei saa võidelda üksnes juriidilisi vahendeid kasutades, kuid rõhutades, et juriidilised vahendid on kahtlemata ülimalt tähtsusega ning kehtivate seaduste ellu viimata jätmise diskrediteerib võitlust rassismi ja sallimatuse vastu;

juhtides tähelepanu, et hariduslikel ja muudel meetmetel põhinevad keskmise pikkusega ning pikaajalised ennetusstrateegiad on otsustava tähtsusega mitmete rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse ilmingute ohjeldamisel, toetab ECRI seetõttu mitmeid Euroopa Nõukogu algatusi, eriti ajaloo õpetamise vallas, samuti soovitusel nr (84)18 õpetajate koolitamisest kultuuridevahelise üksteisemõistmise küsimustes, seda eriti migratsiooni kontekstis, ning soovitusel nr R(85)7 inimõiguste õppimisest ja õpetamisest koolis;

tunnistades olulist osa, mis meedial võib olla teise kultuuri mõistmise, sallivuse ning kultuuridevahelise vastastikuse arusaamise edendamisel;

taotledes oma esimeses üldstrateegia soovitusel lisaks teistele rahvusvahelisel tasandil tehtavatele jõupingutustele liikmesriikide abistamist võitluses rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu, tehes ettepanekuid teatud meetodite kasutamiseks, eriti asjakohastes valdkondades;

annab liikmesriikide valitsustele järgmised soovitusel.

A. SEADUSED, SEADUSTE ELLURAKENDAMINE JA ÕIGUSKAITSEVAHENDID

- Tagada, et siseriiklik õigus näeks ette kõige kõrgemal tasandil, näiteks põhiseaduses, riigi kohustuse kõikide isikute võrdseks kohtlemiseks ning võitluseks rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja ebavõrdsuse vastu;
- alla kirjutada ja ratifitseerida asjakohased rahvusvahelised lepingud, mis on toodud käesoleva soovitusel lisas;
- kindlustada, et riigi kriminaal-, tsiviil- ja haldusõigus võitleks tõhusalt rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu, tagades *inter alia*, et:
  - diskrimineerimine töösuhetes ning kaupade ja teenuste avalikkusele pakkumisel oleks kuulutatud seadusvastaseks;
  - rassistlike ja ksenofoobilisi tegusid karistatakse rangelt, kasutades järgmisi meetodeid:
    - rassistliku või ksenofoobilise iseloomuga õigusrikkumise määratlemine õigusrikkumise kvalifitseeritud koosseisuna;
    - õigusrikkuja rassistlike või ksenofoobiliste motiivide arvessevõtmise võimaldamine;
  - rassistliku või ksenofoobilise kuriteo eest võidakse vastutusele võtta *ex officio*;
  - kooskõlas liikmesriikide poolt rahvusvaheliste lepingute alusel võetud kohustustega ning Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklitega 10 ja 11 oleksid kriminaliseeritud järgmised teod:

sulised, kirjalikud, audio-visuaalsed ja muud väljendusvormid, kaasa arvatud elektrooniline meedia, mis õhutavad viha, diskrimineerimist või vägivalda rassiliste, etniliste, rahvus- või usuliste rühmade või nende liikmete vastu nimetatud rühma kuulumise tõttu, samuti tuleks kuriteona määratleda vastavate materjalide loomine, levitamine ja hoidmine;
- kooskõlas eelmainitud rahvusvaheliste kohustustega võtta meetmeid, vajadusel juriidilisi meetmeid, et võidelda rassistlike organisatsioonidega - võttes arvesse, et nad võivad ohustada vähemusrahvuste inimõigusi -, kaasa arvatud mõnede selliste organisatsioonide keelustamine, kui leitakse, et see aitaks kaasa rassismivastasele võitlusele;
- kindlustada, et üldsust on teavitatud rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu võitlemise alastest seadustest;

- tagada, et kriminaalsüüdistuse esitamist rassistliku või ksenofoobilise iseloomuga kuritegude eest peetaks prioriteetseks ning et neid kuritegusid lahendataks aktiivselt ning järjekindlalt;
- kindlustada, et kogutaks ja avaldataks statistilisi andmeid politseile teatatud rassistlike või ksenofoobiliste kuritegude kohta, juhtumite kohta, mille puhul esitati süüdistus, samuti süüdistuse mitteesitamise põhjuste kohta, ning lahendite kohta, mis tehti juhtudel, kui süüdistus esitati;
- kindlustada, et diskrimineerimise ohvritele oleksid kättesaadavad asjakohased kriminaal-, haldus- või tsiviilõiguslikud kaitsevahendid, mis võimaldaksid tagada rahalise või muu kompensatsiooni;
- kindlustada, et diskrimineerimise ohvritel oleks õiguskaitsevahendite kasutamisel võimalus saada asjakohast õigusabi;
- kindlustada üldsuse teavitamine õiguskaitsevahendite olemasolust ja nende kasutamise võimalustest.

B. MÕNEDE TEISTE VALDKONDADE STRATEEGILISED SUUNISED

- Võtta meetmeid haridus- ja informatsiooni valdkonnas rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse vastu võitlemise tugevdamiseks;
- suurendada teadlikkust rikkusest, mida annab ühiskonnale kultuuriline mitmekesisus;
- uurida rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse ilminguid, nende põhjusi ja avaldumist kohalikul ja riiklikul tasandil;
- tagada, et õppekava näiteks ajaloo õpetamise valdkonnas oleks koostatud nii, et see suurendaks kultuurilise mitmekesisuse hindamist;
- koostada ja toetada õppekursusi kultuurilisest tundlikkusest, erapooletusest suhtumisest ja õigusteadlikkusest neile, kes vastutavad personali värbamise ja edutamise eest; neile, kellel on otsene kontakt üldsusega ning neile, kes vastutavad selle eest, et organisatsioonis töötavad inimesed teadvustaksid mitte-diskrimineerimise ja võrdsete võimaluste standardeid ning käituksid neile vastavalt;
- eriti tagada, et selline koolitus seataks sisse ja seda jätkataks politseinike, justiitsametnike, vanglatöötajate ja mittekodanikega (eelkõige pagulaste ja varjupaigataotlejatega) tegelevate ametnike suhtes;
- õhutada avalikke teenistujaid meeles pidama sallivuse kriteeriumi oma avalikel esinemistel;
- kindlustada, et politsei kohtleks võrdselt kõiki kodanikke ja väldiks igasuguseid rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse ilminguid;

- arendada formaalseid ja mitteformaalseid struktuure dialogiks politsei ja vähemusrahvuste kogukondade vahel ning tagada, et eksisteeriks mehhanism politsei ja vähemusrahvuste vaheliste konfliktide ja probleemsete valdkondade sõltumatuks uurimiseks;
- toetada vähemusrahvustest kodanike värbamist kõigil avaliku teenistuse tasanditel, eriti politseisse ning selle abipersonali hulka;
- kindlustada, et avalikud teenistused ja avaliku sektori institutsioonid, nagu tervishoid, sotsiaal- ja haridusasutused tagaksid kõigi kodanike mittediskrimineeriva kohtlemise;
- kasutusele võtta eri meetmed, näiteks eesmärgistatud informatsiooni edastamine, kindlustamaks, et kõigil gruppidel on *de facto* võrdväärne ligipääs nimetatud teenustele;
- soodustada ja suurendada tegelikku võimaluste võrdsust, milleks tuleb tagada spetsiaalse koolituse toimumine, et aidata vähemusrahvustesse kuulujatel konkureerida tööturul;
- algatada uurimusi diskrimineerimisest lähtuva praktika või takistuste olemasolust eluruumide soetamisel avalikus- ja erasektoris;
- tagada, et avalikule sektorile kuuluvaid eluruume võimaldataks kasutada avalikustatud ja põhjendatud kriteeriumide alusel, mis kindlustab nende võrdse kättesaadavuse kõigile, sõltumata etnilisest päritolust;
- et kõnealuses valdkonnas on ilma piisavate andmeteta raske välja töötada ja ellu viia asjakohast strateegiat, tuleks, järgides vajalikul määral andmekaitse ja privaatsuse kaitse alaseid Euroopa seadusi, määrusi ja soovitusi, koguda andmeid, mis aitaksid hinnata rassismi, ksenofoobia, antisemitismi ja sallimatuse suhtes eriti tundlike gruppide olukorda ning kogemusi.

LISA

Asjakohaste rahvusvaheliste lepingute nimekiri

- Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (Euroopa inimõiguste konventsioon) (1950) ja selle lisaprotokollid
- ÜRO pagulasseisundi konventsioon (1951)
- ILO konventsioon töö- ja kutsealase diskrimineerimise vastu (1958)
- Euroopa sotsiaalharta (1961) ja selle lisaprotokollid
- UNESCO konventsioon diskrimineerimise vastu haridusvallas (1960)
- Rahvusvaheline konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (1965)
- Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuurialaste õiguste rahvusvaheline pakt (1966)
- Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt (1966) ning selle esimene lisaprotokoll;
- Euroopa piirkondlike või vähemusrahvuste keelte harta (1992)
- Vähemusrahvuste kaitse raamkonventsioon (1995)

